

PRIJEDLOG

Klasa:
Urbroj:

Zagreb,

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Interpelacija o radu Vlade Republike Hrvatske zbog provedbe projekata istraživanja i eksploatacije ugljikovodika u Jadranu

Veza: Pismo Hrvatskoga sabora, klase: 021-12/15-08/03, urbroja: 65-15-03, od 17. travnja 2015. godine

Na temelju članka 147. Poslovnika Hrvatskoga sabora, Vlada Republike Hrvatske povodom Interpelacije o radu Vlade Republike Hrvatske zbog provedbe projekata istraživanja i eksploatacije ugljikovodika u Jadranu, koju je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnijelo 19 zastupnika u Hrvatskome saboru, daje sljedeće

I Z V J E Š Ć E

Vlada Republike Hrvatske je osigurala sve uvjete za provođenje zakonitog i transparentnog postupka po pitanju istraživanja i eksploatacije ugljikovodika u Republici Hrvatskoj implementacijom direktiva EU kao i najboljim svjetskim praksama, a sve u cilju poticanja investicija u istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na način da Republici Hrvatskoj osigura gospodarske koristi, dok su istovremeno podignuti standardi sigurnosti i zaštite okoliša kako bi se mogući negativni utjecaji maksimalno smanjili.

Republika Hrvatska ima bogatu povijest iskorištavanja svog rudnog blaga – ugljikovodika, prvo plinsko polje u Republici Hrvatskoj otkriveno je 1917. godine, dok je prvo naftno polje u Republici Hrvatskoj otkriveno 1941. godine. Istraživanje i eksploatacija ugljikovodika u Republici Hrvatskoj je povijesno važan pokretač rasta gospodarstva. Intenzivne aktivnosti istraživanja i eksploatacije nafte i plina u Republici Hrvatskoj traju zadnjih 60 godina, te se danas u kopnenom dijelu Republike Hrvatske intenzivno pridobivaju ugljikovodici (nafta, plin i kondenzat), dok na području Jadranskog mora povijest istraživanja i eksploatacije ugljikovodika traje preko 40 godina, te se od 1999. godine na hrvatskom dijelu Jadranskog mora pridobiva plin.

Promjena gospodarskog okruženja i sve veći interes inozemnih investitora kojima je u svrhu ulaganja u istraživanje i eksploataciju ugljikovodika bilo potrebno omogućiti viši stupanj pravne sigurnosti i fleksibilnosti u realizaciji poslovnih interesa, ukazali su na potrebu reguliranja postupaka istraživanja i eksploatacije ugljikovodika na način koji je definiran i prihvaćen u svjetskoj praksi.

Uzimajući u obzir činjenicu da je u razdoblju od 2007. do 2013. godine eksploatacija nafte u Republici Hrvatskoj pala za 28,5%, dok je eksploatacija plina pala za 34,6%, te da u navedenom razdoblju nije bilo značajnih investicija u istražne radnje koje bi dovele do novih otkrića ugljikovodika bilo je potrebno izmijeniti regulatorni okvir na način da se potaknu nova ulaganja. Najveći izazov Europske unije je sigurnost i pouzdanost opskrbe naftom i plinom, a nova otkrića potencijalno omogućavaju energetska neovisnost Republike Hrvatske i šire regije, te smanjenje energetske ovisnosti unutar Europske unije.

S ciljem privlačenja i poticanja investicija u istraživanje i eksploataciju ugljikovodika u Republici Hrvatskoj donesen je Zakon o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika (Narodne novine, br. 94/2013 i 14/2014) kojim se reguliraju aktivnosti istraživanja i eksploatacije ugljikovodika, a koji je usklađen sa svim direktivama Europske unije kao i najboljim svjetskim praksama zemalja koje imaju dugogodišnje iskustvo u istraživanju i eksploataciji ugljikovodika.

Vlada Republike Hrvatske napominje da je Zakon o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika usklađen s EU Direktivom o uvjetima za davanje i korištenje odobrenja za traženje, istraživanje i proizvodnju ugljikovodika (94/22/EZ) kojom Europska unija definira mogućnosti dodjele dozvola za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika, a koju je Republika Hrvatska transponirala u svoje zakonodavstvo Zakonom o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika i Zakonom o rudarstvu (Narodne novine, br. 56/2013 i 14/2014).

Zakonom o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika stvoreni su uvjeti za velika ulaganja u istraživanje i eksploataciju ugljikovodika, utvrđeni su zakonski preduvjeti za energetska razvoja i konkurentne uvjete u istraživanju i eksploataciji ugljikovodika, pri čemu izniman naglasak stavljen na optimizaciju prilikom gospodarenja mineralnim sirovinama, poštujući pritom načela zaštite nacionalnih interesa Republike Hrvatske te omogućujući ujedno investitorima sigurnost i stabilnost prilikom provođenja investicija i poslovanja. Prilikom izrade navedenih zakonskih propisa uzeta je u obzir dugogodišnja svjetska praksa prihvaćena u mnogobrojnim zemljama koje uspjeh svog gospodarstva zasnivaju na eksploataciji ugljikovodika, kao i stavovi zemalja Europske unije u odnosu na inozemna ulaganja.

Zakon o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika je na prijedlog Vlade Republike Hrvatske, a po provedenoj javnoj raspravi i transparentnoj komunikaciji široj javnosti oko mogućnosti koje novi Zakon donosi kao i aktivnosti koje će se provesti nastavno na isti Zakon, usvojio Hrvatski sabor 15. srpnja 2013. godine.

Vlada Republike Hrvatske napominje da su sve aktivnosti provedene u skladu sa Zakonom o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika, a s kojim se je Hrvatski sabor detaljno upoznao prilikom njegovog donošenja, te time dao Vladi Republike Hrvatske legitimitet da provede postupak izdavanja dozvola za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika u skladu s Zakonom o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika, što je i učinjeno.

Nastavno na istaknute cjeline, a koje se odnose na različite propise Vlada Republike Hrvatske u nastavku se očituje kako slijedi:

Moralna, pravna i politička odgovornost Vlade Republike Hrvatske prema građanima/kama Republike Hrvatske

Obveza svih građana Republike Hrvatske je poštivati Ustav Republike Hrvatske koji u članku 70. svakome jamči pravo na zdrav život i obvezuje državu da osigurava uvjete za zdrav život, a za čime se i Vlada Republike Hrvatske vodila propisujući najstrože kriterije zaštite i očuvanja okoliša u cijelom procesu istraživanja i eksploatacije ugljikovodika, ne samo iz razloga što je to Ustavom propisano, već zato što to nalaže osobna i moralna odgovornost svih građana, pa tako i onih koji sudjeluju u ovome projektu. Vlada Republike Hrvatske ne samo da se vodila člankom 70. Ustava Republike Hrvatske već i člankom 55. tog Ustava kojim je zajamčeno i pravo na rad i slobodu rada. Projekt istraživanja i eksploatacije ugljikovodika pripremljen je po najstrožim standardima zaštite okoliša kakav do sad nije bio implementiran u Republici Hrvatskoj, a koji u svom provođenju podrazumijeva kompleksan sustav nadzora i obveza koje će se provoditi u Republici Hrvatskoj, dok će s druge strane projekt osigurati značajne koristi za Republiku Hrvatsku s aspekta naknada za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika kao i održivi razvoj direktne i indirektne industrije.

Svaki je korak od donošenja Zakona o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika koji je Hrvatski sabor usvojio i koji je omogućio sve radnje propisane spomenutim Zakonom, a uključujući i sam Zakon javno i transparentno predstavljen raznim državnim tijelima, kao i Hrvatskome saboru, široj javnosti putem medija, javnih savjetovanja, konferencija, sastanaka i slično, kao i zainteresiranim investitorima. Upravo je ova Vlada Republike Hrvatske osigurala u zadnje tri godine, a od donošenja Zakona o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika upoznavanje šire javnosti s predmetnom tematikom kao i sa svim poduzetim koracima, a što ranije nije bio slučaj, iako govorimo o djelatnosti koja u Republici Hrvatskoj postoji preko 40 godina.

Što se tiče odobrenja društvu Spectrum Geo Limited za 2D seizmička snimanja Vlada Republike Hrvatske napominje da je također svaki korak javno i transparentno predstavljen u široj javnosti. Kao što je već ranije spomenuto, društvo Spectrum Geo Limited je dobilo odobrenje za 2D seizmičko snimanje na temelju članaka 13., 31. i 44. Pomorskog zakonika (Narodne novine, br. 181/2004, 76/2007, 146/2008, 61/2011, 56/2013 i 26/2015) od strane Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta s obzirom da se takav tip neekskluzivnog snimanja može raditi prema navedenom Zakonu, a po istoj proceduri se radilo i prije, kada je društvo INA – Industrija nafte d.d. radilo 2D i 3D seizmička snimanja u južnom dijelu Jadrana, a za koja je dobilo odobrenje u skladu s Pomorskim zakonikom 2011. godine.

Nadalje, društvo Spectrum Geo Limited je dobilo odobrenje za 2D seizmičko snimanje u razdoblju od 11. rujna 2013. godine do 15. veljače 2014. godine. Upravo je ova Vlada Republike Hrvatske prikupila sve postojeće podatke koji su snimani kroz povijest i objedinila podatke u nacionalnu bazu podataka na državnoj razini po prvi put. Takav tip podataka je neophodan da bi se zainteresiralo društva na ulaganja u istraživanje i eksploataciju, te su takvi podaci osnovni preduvjet na osnovu kojih zainteresirano društvo bazira svoju ponudu kojom se javlja na ovakav tip javnog nadmetanja kakav propisuje Zakon o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika. Iako je i svim ranijim Zakonima o rudarstvu bilo propisano da su takvi podaci vlasništvo Republike Hrvatske, niti jedna ranija Vlada Republike

Hrvatske nije iste prikupila od društva INA – Industrija nafte d.d., već je društvo INA – Industrija nafte d.d. svojevremeno samo organiziralo tzv. "Data Room" kojim je privlačilo strana društva da s njim uđu u partnerstvo te imalo svojevrstan monopol po pitanju istraživanja i eksploatacije ugljikovodika u Republici Hrvatskoj.

Nadalje, što se tiče samog nacrtu Ugovora o istraživanju i podjeli eksploatacije netočna je tvrdnja da će koristiti za Republiku Hrvatsku biti svega 40 – 50% prihoda u odnosu na pridobivene ugljikovodike.

Sukladno ranijem financijskom modelu za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika, naknade koje su pripadale Republici Hrvatskoj iznosile su 5% vrijednosti od ukupne pridobivene količine ugljikovodika (5% od prihoda). Pored navedene naknade koja se povećala s 5% na 10% vrijednosti od ukupne pridobivene količine ugljikovodika (10% od prihoda), definirane su i veće naknade za površinu odobrenog istražnog prostora kao i naknade za površinu utvrđenog eksploatacijskog polja, te nove naknade koje ranije nisu postojale, a to su naknada za sklapanje ugovora između investitora i Vlade Republike Hrvatske temeljem izdane dozvole, dodatna naknada za ostvarenu eksploataciju ugljikovodika, naknada za administrativne troškove, kao i podjela količina same eksploatacije. Također, nije zanemariv indirektan učinak na državni proračun po osnovi prihoda od poreza na dodanu vrijednost, učinak poreza i doprinosa iz i na dohotke radnika koje će investitor zaposliti, ostalih fiskalnih i parafiskalnih davanja te drugih naknada, koje su definirane zakonskom regulativom u Republici Hrvatskoj.

Kada se napravi simulacija financijskog modela, zavisno o količini i tipu mineralne sirovine (plin ili nafta) izravne financijske koristi za Republiku Hrvatsku procjenjuju se u iznosu od 55 – 65% ukupnog neto-prihoda, pri čemu je važno napomenuti da Republika Hrvatska ne snosi troškove istraživanja, razrade i eksploatacije ugljikovodika. Ovisno o pridobivim rezervama i broju budućih eksploatacijskih polja, direktni financijski učinci za državni proračun mogu generirati nekoliko milijardi kuna neto-prihoda ne računajući indirektne učinke.

Tijekom svog poslovanja u Republici Hrvatskoj, investitori će biti dužni poštovati važeću poreznu regulativu, te se osnovom navedenog mogu očekivati znatni prihodi od direktnih poreza kao što je porez na dobit. Također, od iznimne važnosti je i za spomenuti da u financijski model nije ukalkuliran učinak drugih nespomenutih financijskih koristi za Republiku Hrvatsku, a koje će se očitovati u obliku prihoda od neizravnih poreza kao što je porez na dodanu vrijednost, zatim učinak poreza i doprinosa iz i na dohotke radnika koje će investitor zaposliti, te ostalih fiskalnih i parafiskalnih davanja. Slijedom navedenog, za očekivati je i veće koristi za Republiku Hrvatsku. Nadalje, osim izravnih financijskih koristi, aktivnosti istraživanja i eksploatacije će imati značajne gospodarske učinke, izravne, neizravne i inducirane.

Tvrdnja u Interpelaciji da prijedlog ugovora ne spominje naknadu neizravnih gubitaka, odnosno neostvarene i propuštene dobiti u slučaju gubitaka u turizmu, ribarstvu i marikulturi do kojih bi došlo uslijed havarije je netočna. Ugovorom o istraživanju i podjeli eksploatacije propisana je sustavna i sveobuhvatna odgovornost za štetu proizašlu iz svih radova koje obavlja Ovlaštenik dozvole prilikom istraživanja i eksploatacije ugljikovodika, što uključuje i neizravnu štetu poput propuštene dobiti, kao i dužnost obeštećenja takve štete nastale istraživanjem i eksploatacijom. Nadalje, odredbama Ugovora o istraživanju i podjeli eksploatacije ugljikovodika, Ovlaštenik dozvola dužan je pribaviti i predati Republici

Hrvatskoj na evaluaciju i odobrenje policu osiguranja za štetu koja bi mogla proizaći iz istraživanja i eksploatacije ugljikovodika na Jadranu. Bez navedenog odobrenja i ishođenog osiguranja radovi ne mogu započeti.

Također, tvrdnja u Interpelaciji da koncesionar nema definiranu obavezu korištenja infrastrukture Republike Hrvatske za transport nafte, te nema obvezu kvote i razine stručnosti zapošljavanja ljudskih resursa iz Republike Hrvatske, također je neistinita, te ne uvažava nezaobilazne činjenice da je Republika Hrvatska punopravna članica Europske unije, te da se nafta eksploatirana na odobalju gotovo isključivo transportira tankerima. Obveza korištenja domaće infrastrukture kao i korištenje domaćih usluga, obveza opskrbe domaćeg tržišta u slučaju zahtjeva Republike Hrvatske kao i nužnost izgradnje popratne infrastrukture koja bi isto i omogućila sustavno je propisana Nacrtom ugovora o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika. Jasno je i u skladu s temeljnim principima poduzetničke i tržišne slobode da izgradnja takve infrastrukture mora biti komercijalno isplativa i podložna tržišnim kretanjima cijena sirovina i usluga. U protivnome ne možemo govoriti o komercijalnoj eksploataciji. Također, unutar dopustivih okvira Europske unije, propisana je obveza zapošljavanja hrvatskih radnika kao i korištenje hrvatskih proizvoda i usluga kako bi se maksimizirali efekti istraživanja i eksploatacije ugljikovodika na gospodarstvo Republike Hrvatske.

Nastavno na tvrdnju u Interpelaciji da Prijedlog ugovora nema opciju ulaska Republike Hrvatske u partnerstvo u pridobivanju ugljikovodika u slučaju pronalaska bogatih rezervi je upravo suprotna samoj prirodi Ugovora o istraživanju i podjeli eksploatacije ugljikovodika, za koji se Republika Hrvatska odlučila prilikom donošenja Uredbe o naknadi za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika (Narodne novine, br. 37/2014 i 72/2014). Upravo navedena Uredba, čije su odredbe inkorporirane u Ugovor o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika, predstavlja pravni temelj partnerskog odnosa između Republike Hrvatske i investitora, kojom se, između ostalog, definira i podjela eksploatacije ugljikovodika između ugovornih strana. Spomenutom Uredbom te Ugovorom o podjeli eksploatacije ugljikovodika, osim utvrđenih novčanih naknada za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika, detaljno je propisan način utvrđivanja podjele količina pridobivenih ugljikovodika koji pripadaju Republici Hrvatskoj. Nadalje, Zakonom o istraživanju i eksploataciju ugljikovodika propisana je i mogućnost osnivanja Operativne kompanije u suvlasništvu Republike Hrvatske i investitora, pri čemu će svaka ugovorna strana posjedovati jednu polovinu (1/2) temeljnog kapitala. Nadalje, Ugovorom je propisana obvezna uspostava upravnog tijela projekta, u kojoj su jednako zastupljeni članovi Republike Hrvatske i Ovlaštenika dozvole uz predsjedavanje Republike Hrvatske, a čija je uloga osiguravanje uredno izvršavanje istražnih i eksploatacijskih radnji kao i ostalih operativnih radnji. Također, Zakonom o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika definirana je i mogućnost osnivanja Nacionalnog trgovačkog društva odnosno trgovačkog društva za istraživanje i eksploataciju energetskih mineralnih sirovina, a koje je 100% u vlasništvu Republike Hrvatske. Vlada Republike Hrvatske putem Nacionalnog trgovačkog društva ima pravo prvenstva stjecanja udjela u pravima i obvezama iz dozvole i ugovora. Slijedom svega navedenog, neosnovano je tvrditi da Republika Hrvatska nema partnerskog udjela u Ugovoru te da ju isto stavlja u nepovoljan položaj.

Neusklađenost sa zakonima Republike Hrvatske i direktivama Europske unije

Ova Vlada Republike Hrvatske je predložila Hrvatskome saboru donošenje Zakona o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika, a koji je Hrvatski sabor usvojio 25. srpnja 2013. godine. U skladu s navedenim Zakonom Vlada Republike Hrvatske je provela prvo

javno nadmetanje za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na način kako je propisano Zakonom i u potpunosti poštujući njegove odredbe.

Sukladno Zakonu o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika, Vlada Republike Hrvatske je 5. ožujka 2014. godine donijela Odluku o osnivanju stručnog povjerenstva za provođenje javnog nadmetanja za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika (Narodne novine, broj 31/2014). U skladu sa Zakonom o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika Stručno povjerenstvo je zaduženo za pripremu svih pripremnih radnji definiranih Zakonom temeljem kojih Vlada Republike Hrvatske objavljuje javno nadmetanje. Jedna od pripremnih radnji bila je i definiranje granica istražnih prostora kao i određivanje posebnih uvjeta i ograničenja za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika radi dodjele dozvola. Stručno povjerenstvo je na sjednici održanoj 10. ožujka 2014. godine jednoglasno usvojilo sve pripremljene radnje koje je zajedno napravilo u skladu sa Zakonom o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika, te predložilo Vladi Republike Hrvatske donošenje Odluke o objavi javnog nadmetanja na temelju čega je Vlada Republike Hrvatske 2. travnja 2014. godine objavila prvo javno nadmetanje za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na Jadranu. Predmetni natječaj objavljen je i u Službenom listu EU, sukladno odredbama Direktive 94/22 EZ.

S obzirom da je kao jednu od pripremnih radnji Stručno povjerenstvo moralo definirati i granice istražnih prostora koje su predmet javnog nadmetanja, a što je i učinjeno smatramo neophodnim napomenuti da je Stručno povjerenstvo granice značajno korigiralo u odnosu na granice istražnih prostora koje su ranije bile važeće, a iste su definirane u Strategiji gospodarenja mineralnim sirovinama iz 2008. godine upravo kako bi onemogućilo istraživanja u blizini obale i otoka što ranije nije bio slučaj, a s prvenstvenim ciljem eliminiranja negativnog utjecaja na turizam s aspekta vidljivosti kao i zaštite okoliša. Nastavno na nove istražne prostore za koje je u konačnici raspisano prvo javno nadmetanje, a s ciljem dodatne zaštite i umanjivanja potencijalnog negativnog utjecaja na okoliš, a u skladu sa Zakonom o zaštiti okoliša, Ministarstvo gospodarstva je donijelo Odluku o izradi Okvirnog plana i programa istraživanja i eksploatacije ugljikovodika na Jadranu kao i Odluku o provedbi strateške procjene utjecaja na okoliš, a koje su pravni temelj za provedbu strateške procjene utjecaja na okoliš. Navedene odluke su donesene nastavno na Odluku Vlade Republike Hrvatske o objavi javnog nadmetanja.

Vlada Republike Hrvatske napominjemo da su važeća odobrenja za istraživanje bila važeća do kraja 2012. godine, te je sukladno njima društvo INA – Industrija nafte d.d. imalo pravo istraživati na cijelom području Jadranskog mora, a bez prethodno provedenog transparentnog javnog nadmetanja po uzoru na najbolje svjetske prakse, kao i definiranih ograničenja istražnih prostora koji su tada obuhvaćali sto posto Jadranskog mora, te su uključivali i otoke i dijelove obale na pojedinim mjestima, a da ne napominjemo i provedbu strateške procjene utjecaja na okoliš koja je kao obveza propisana Uredbom o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš (Narodne novine, broj 64/2008), a ista je donesena na sjednici Vlade Republike Hrvatske 29. svibnja 2008. godine.

Istraživanje i eksploatacija ugljikovodika na području Jadranskog mora intenzivno se provodi preko 40 godina. Način i mogućnosti istraživanja i eksploatacije ugljikovodika su propisani Zakonom o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika, te nisu u neposrednoj vezi s obvezama izrade Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem čija je izrada utemeljena člancima 55. i 56. Zakona o zaštiti okoliša (Narodne novine, broj 80/2013).

U skladu s Planom djelovanja iz Okvirne direktive o morskoj strategiji (Direktiva 2008/56/EZ), transponiranim kroz Uredbu o izradi i provedbi dokumenata Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem (Narodne novine, broj 112/2014), Republika Hrvatska je izradila pripremne dokumente Strategije, a u tijeku je izrada Programa mjera za postizanje i/ili održavanje dobrog stanjaorskog okoliša i obalnog područja. Sukladno članku 267. stavku 2. Zakona o zaštiti okoliša, Vlada Republike Hrvatske se obvezuje da Prijedlog strategije zaštite morskog okoliša podnese Hrvatskome saboru u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu Zakona o zaštiti okoliša.

Strategija se sastoji od pripremnih dokumenata i akcijskih programa. Jednim od pripremnih dokumenata smatra se Skup značajki dobrog stanja okoliša za morske vode pod suverenitetom Republike Hrvatske i Skup ciljeva u zaštiti morskog okoliša i s njima povezanih pokazatelja: http://www.mzoip.hr/doc/skup_znacajki_dobrog_stanja_okoliša_za_morske_vode_pod_suverenitetom_republike_hrvatske_i_skup_ciljeva_u_zastiti_morskog_okoliša_i_s_njima_povezanih_pokazatelja.pdf, kojim su između ostalog definirani ciljevi za postizanje dobrog stanjaorskog okoliša. Ciljevi se odnose na jedanaest kvalitativnih deskriptora iz Priloga I. Uredbe o izradi i provedbi dokumenata Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem. Program mjera za postizanje dobrog stanjaorskog okoliša i obalnog područja proizaći će iz prvog pripremnog dokumenta Strategije: Početne procjene stanja i pritiska na morski okoliš u Republici Hrvatskoj, a odnosit će se upravo na definirani Skup ciljeva (članak 18. Uredbe o donošenju i provođenju dokumenata Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem iz 2014. godine). Strategija daje okvir za ekosustavni pristup upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem i u tom smislu ona je okolišni temelj u izradi morskih prostornih planova. Opseg i vrsta planiranih aktivnosti predviđaju se prostornim planovima, što je u vezi s provedbom Direktive 2014/89/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o uspostavi okvira za prostorno planiranje morskog područja. U tom smislu, od konkretnog značaja za određivanje karaktera i opsega aktivnosti u Jadranu treba donijeti morske prostorne planove, a ne Strategiju upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem.

U preambuli Direktive 2013/30/EU o sigurnosti odobalnih naftnih i plinskih djelatnosti i o izmjeni Direktive 2004/35/EZ navodi se da bi ova Direktiva trebala doprinijeti osiguranju zaštite morskog okoliša te posebno postizanju ili održavanju dobrog stanja okoliša najkasnije do 2020. što je cilj utvrđen Okvirnom direktivom o morskoj strategiji.

U tome smislu, Direktivom 2013/30/EU se od država ne zahtijeva postojanje morske strategije već se izrada morske strategije propisuje Okvirnom direktivom o morskoj strategiji. Također, Direktivom 2013/30/EU navodi se da Okvirna direktiva o morskoj strategiji ima za jedan od glavnih ciljeva obuhvatiti kumulativne učinke svih djelatnosti na morski okoliš pa stoga predstavlja okolišni temelj Integrirane pomorske politike. Navedena Integrirana pomorska politika, kako se navodi, važna je za odobalne naftne i plinske djelatnosti budući da zahtijeva povezivanje posebnih pitanja iz svih sektora gospodarstva sa zajedničkim ciljem osiguranja sveobuhvatnog razumijevanja oceana, mora i priobalnih područja kako bi se razvio usklađen pristup morima koji će voditi računa o svim gospodarskim, okolišnim i društvenim aspektima koristeći pomorsko prostorno planiranje i znanje o morima.

U tom smislu, svi dokumenti Strategije upravljanja morskim i obalnim područjem izrađeni su temeljem postojećih dokumenata i podataka iz različitih tijela državne uprave, stručnih i znanstvenih institucija zatraženih, dobivenih i dostupnih tijekom njihove izrade.

Kao što se u preambuli Direktive 2013/30/EU navodi, uz znanje o morima kao osnovi koja služi za daljnje planiranje i iskorištavanje svih potencijala morskog prostora, pri provedbi Integrirane pomorske politike potrebno je koristiti alat morskog prostornog planiranja. Uspostavu i provedbu prostornog planiranja morskog područja propisuje EU Direktiva 2014/89/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. godine o uspostavi okvira za prostorno planiranje morskog područja prema kojoj "objekti i infrastruktura za istraživanje, iskorištavanje i vađenje nafte, plina i drugih energetske resursa, ruda i agregata te za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora" predstavljaju jedan od propisanih mogućih aktivnosti/načina korištenja/interesa u morskome prostoru koje je potrebno uzeti u obzir kod planiranja morskog područja. Implementaciju ove direktive koordinira Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja.

Nadalje, Vlada Republike Hrvatske intenzivno sudjeluje u radu Radne skupine Europske unije za sigurnost pri odobalnom istraživanju i eksploataciji ugljikovodika od njezinog osnivanja početkom 2014. godine, a čije je osnivanje regulirano samom Direktivom 2013/30/EU, te je u sklopu iste Radne skupine sudjelovala u izradi Provedbene Uredbe br. 1112/2014. Osim izrade Provedbene Uredbe Radna skupina zajednički izmjenjuje iskustva i u skladu s rokovima Direktive 2013/30/EU osigurava njenu implementaciju u zakonodavstvo svake države članice, a čiji je rok 19. srpnja 2015. godine.

Direktiva 2013/30/EU propisuje da je rok za prilagodbu starih postrojenja 19. srpanj 2018. godine, dok svi novi zahvati moraju biti usklađeni s Direktivom 2013/30/EU, a što ukratko znači da se ne može započeti s aktivnostima ukoliko nisu osigurani svi adekvatni resursi koji u trenutku mogu reagirati i spriječiti nesreću.

Način ponašanja i propisane procedure tijekom bušenja na moru već odavno su regulirane propisima, a trenutno je na snazi Pravilnik o bitnim tehničkim zahtjevima, sigurnosti i zaštiti pri istraživanju i eksploataciji ugljikovodika iz podmorja Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 52/2010). Pravilnikom je strogo zabranjeno bacanje i ispuštanje čvrstog otpada, motornog ulja, tekućih ugljikovodika, otrovnih i štetnih tvari, redovite kontrole bušačkih i proizvodnih postrojenja, itd. Što se tiče samog procesa bušenja i mogućih incidentnih situacija, Pravilnik definira vrste i mjesta postavljanja preventera, njihove certifikate, potom blokadne ventile i zasune. Isto tako, sva oprema koja se koristi pri izradi bušotine mora biti atestirana, te osiguravati maksimalnu sigurnost tijekom bušenja. Sam Pravilnik već sada ne ostavlja gotovo nikakav prostor za moguće improvizacije tijekom istraživanja i eksploatacije, a spomenuta Direktiva 2013/30/EU mjere će samo postrožiti. Osim navedenog Pravilnika i Direktive, Republika Hrvatska potpisnica je MARPOL konvencije, Barcelonske konvencije, Rio deklaracije, Stockholmske konvencije i brojnih drugih protokola koji su obvezujući i na snazi su i na teritoriju Republike Hrvatske.

U skladu s Direktivom 2013/30/EU nameće se dodatan nadzor nad svim ekološkim mjerama koje će se morati provoditi. Izvještaje o tome bit ćemo pak obavezni redovito dostavljati Europskoj komisiji. Mjerama koje sada postavljamo ne samo da štitimo Jadran od potencijalnih nezgoda prilikom istraživanja i eksploatacije, već podižemo cjelokupni sustav sigurnosti i zaštite okoliša. S novim aktivnostima se neće moći započeti dok

god se ne uspostave adekvatni resursi koji će moći reagirati u trenutku u slučaju bilo kakve nesreće, a u skladu s novim Zakonom o sigurnosti pri odobalnom istraživanju i eksploataciji ugljikovodika koji će se u zadanim rokovima, tijekom lipnja 2015. godine uputiti Hrvatskom saboru na usvajanje.

Vlada Republike Hrvatske smatra važnim napomenuti da Direktiva 2013/30/EU ne propisuje administrativne procedure javnog nadmetanja ishoda dozvola za priobalne naftne i plinske djelatnosti, već njih propisuje Direktiva o uvjetima za davanje i korištenje odobrenja za traženje, istraživanje i eksploataciju ugljikovodika (94/22/EZ) koja je implementirana u naše zakonodavstvo prilikom donošenja Zakona o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika i Zakona o rudarstvu, što dovodi do zaključka da su odluke koje je donijela Vlada Republike Hrvatske donesene u skladu sa zakonima i direktivama EU.

Vlada Republike Hrvatske provela je, kako je već spomenuto, prvo javno nadmetanje za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika u skladu sa Zakonom o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika na način kako je propisano Zakonom i u potpunosti poštujući njegove odredbe.

Sam Zakon propisuje da ukoliko se za vrijeme trajanja istraživanja utvrde komercijalne količine ugljikovodika, investitor ima pravo na eksploataciju pod određenim uvjetima. Što znači da se prvo mora izraditi rudarski projekt na osnovu kojeg se radi Procjena utjecaja na okoliš, a na osnovu nje ukoliko je procjena zahvat pozitivno ocijenila, potrebno je ishoditi lokacijsku dozvolu, a da bi se ishodila lokacijska dozvola isto je potrebno utvrditi u Programu prostornog uređenja Republike Hrvatske.

Dok god se ne provedu istražne radnje i sukladno njima ne utvrde komercijalne rezerve ugljikovodika eksploataciju nije moguće predvidjeti u Programu prostornog uređenja Republike Hrvatske. U skladu s navedenim, a kako i propisuje Zakon o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika investitor koji je otkrio komercijalno otkriće ima pravo na eksploataciju, ali prije same eksploatacije potrebno je provesti određene radnje i ishoditi određene dozvole da bi eksploatacija bila moguća.

U proceduri donošenja novih istražnih prostora kao jednu od pripremnih radnji javnog nadmetanja, a u skladu sa člankom 12. Zakona o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika, Ministarstvo gospodarstva je tražilo očitovanja na prijedlog istražnih prostora od nadležnih državnih tijela, te su prikupljena sva očitovanja s potencijalnim ograničenjima, kao i očitovanje Ministarstva graditeljstva i prostornoga uređenja koje se u Interpelaciji navodi. Nadalje, jedna od pripremnih radnji Stručnog povjerenstva za provođenje javnog nadmetanja za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika, a koje je Vlada Republike Hrvatske imenovala 5. ožujka 2014. godine i čiji je član između ostalih predstavnik Ministarstva graditeljstva i prostornoga uređenja, bila je i definiranje granica istražnih prostora kao i određivanje posebnih uvjeta i ograničenja za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika radi dodjele dozvola. Stručno povjerenstvo je na sjednici održanoj 10. ožujka 2014. godine jednoglasno usvojilo sve pripremnne radnje koje je zajedno napravilo u skladu sa Zakonom o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika, te predložilo Vladi Republike Hrvatske donošenje Odluke o objavi javnog nadmetanja na temelju čega je Vlada Republike Hrvatske 2. travnja 2014. godine objavila prvo javno nadmetanje za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na Jadranu.

S obzirom na to da je kao jednu od pripremnih radnji Stručno povjerenstvo moralo definirati i granice istražnih prostora koje su predmet javnog nadmetanja, a što je i učinjeno, Vlada Republike Hrvatske smatra neophodnim napomenuti da je Stručno povjerenstvo granice značajno korigiralo u odnosu na granice istražnih prostora koje su prije bile važeće, a definirane su u Strategiji gospodarenja mineralnim sirovinama iz 2008. godine upravo, upravo kako bi onemogućilo istraživanja u blizini obale i otoka što prije nije bio slučaj, a s prvenstvenim ciljem eliminiranja negativnog utjecaja na turizam s aspekta vidljivosti, kao i zaštite okoliša.

Strategija upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem, Zakon o sigurnosti pri odobalnom istraživanju i eksploataciji ugljikovodika kao i izmjene Programa prostornog uređenja će se na vrijeme donijeti u skladu sa zakonskim odredbama, te isti ni u kojem segmentu nisu zakonski povezani s postupkom provođenja javnog nadmetanja za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na Jadranu koji dovode u pitanje. Stoga, Vlada Republike Hrvatske može zaključiti da se zlonamjerno iz konteksta vade pojedine odredbe pojedinih zakona Republike Hrvatske i neosnovano dovode u vezu s provedbom javnog nadmetanja za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na Jadranu na taj način da se prikazuje kako Vlada Republike Hrvatske nije poštivala propise Republike Hrvatske, što nije točno.

Nedostaci Strateške procjene utjecaja na okoliš okvirnog plana i programa istraživanja i eksploatacije ugljikovodika na Jadranu

Podsjećamo da se cijeli postupak strateške procjene utjecaja na okoliš provodi sukladno odredbama Zakona o zaštiti okoliša, Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš (Narodne novine, broj 64/2008; u daljnjem tekstu: Uredba o strateškoj procjeni) i Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti (Narodne novine, broj 64/2008; u daljnjem tekstu: Uredba o informiranju i sudjelovanju javnosti) u pitanjima zaštite okoliša. Kronologija donošenja Odluke o sadržaju strateške studije u potpunosti je sukladna predmetnim propisima kao i odredbama Direktive 2001/42/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 27. lipnja 2001. godine o procjeni učinaka određenih planova i programa na okoliš. Naime, postupak strateške procjene započinje određivanjem sadržaja strateške studije i to nakon odluke o izradi plana, sukladno članku 4. i članku 7. Uredbe o strateškoj procjeni. U okviru određivanja sadržaja propisana je i provedena obveza informiranja javnosti i sudjelovanja zainteresirane javnosti u skladu s člankom 12. Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti.

Nadalje, društvo koja je izradilo stratešku studiju ovlašteno je za izradu strateških studija utjecaja strategija, programa i plana na okoliš Rješenjem Ministarstva zaštite okoliša i prirode, klase: UP/I 351-02/13-08/33, urbroja: 517-06-2-1-1-13-3, od 17. svibnja 2013. godine, izdanim sukladno Zakonu o zaštiti okoliša i Pravilniku o uvjetima za izdavanje suglasnosti pravnim osobama za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša (Narodne novine, broj 57/2010).

Također, važno je napomenuti da su predstavnici ovlaštenika, kao i svi vanjski suradnici, koji su sudjelovali na izradi strateške studije navedeni imenom i prezimenom kao izrađivači točno određenih poglavlja u samoj strateškoj studiji, koja je javno dostupna, te su stručnost i reference svakog od imenovanih također bili podložni primjedbama tijekom javne rasprave. Vezano za primjedbe iz Interpelacije na sam sadržaj strateške studije, Vlada Republike Hrvatske podsjeća da je postupak strateške procjene utjecaja na okoliš na Okvirni

plan i program istraživanja i eksploatacije ugljikovodika na Jadranu još u tijeku, te da se temeljem članka 73. stavka 1. Zakona o zaštiti okoliša, obvezno u obzir uzimaju između ostalog i mišljenja tijela i/ili osoba određenih posebnim propisom, te se razmatraju sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja javnosti kao i rezultati prekograničnih konzultacija. U tom smislu, svaka primjedba primljena tijekom javne rasprave bit će razmotrena, odnosno sve stručno utemeljene primjedbe bit će ugrađene u stratešku studiju, dok će za primjedbe koje neće biti prihvaćene, biti potrebno obrazložiti razloge neprihvatanja.

Vlada Republike hrvatske napominje da Strateška studija nije Studija utjecaja na okoliš, te je u skladu sa samim sadržajem Strateške studije, a koji je propisan Uredbom o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš, Studije utjecaja na okoliš i napravljena. Podaci koji su neophodni za obradu sastavnica okoliša postoje i oni su kao takvi dostupni, te je Studija napravljena u primjerenom roku od strane ovlaštenika koji ima odobrenje Ministarstva zaštite okoliša i prirode za izradu takvih studija. Ovlaštenik je dužan osigurati stručnjake po pojedinim područjima za izradu Studije, što je i napravljeno, te su svi relevantni stručnjaci sudjelovali u izradi Strateške studije, a zavisno o području. Po završetku javne rasprave, a u skladu s Uredbom o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš svi se primljeni komentari obrađuju i ugrađuju u konačnu verziju Studije, a što je i ključna svrha javne rasprave.

Zaključne napomene

Nastavno na sve gore navedeno, Vlada Republike Hrvatske može zaključiti da se u Interpelaciji zlonamjerno iz konteksta vade pojedine odredbe pojedinih zakona Republike Hrvatske i neosnovano dovode u vezu s provedbom javnog nadmetanja za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na Jadranu na taj način da se prikazuje kako Vlada Republike Hrvatske nije poštivala propise Republike Hrvatske, što nije točno.

Svaki zahvat u prostoru, pa tako i rudarski zahvati i objekti, provode se u skladu s prostornim planom, odnosno u skladu s aktom provedbe prostornog plana i posebnim propisom ako Zakonom o prostornom uređenju (Narodne novine, broj 153/2013) nije drugačije propisano. Prostorni plan se, u predmetnom slučaju, provodi izdavanjem lokacijske dozvole.

Dokumentima prostornog uređenja: Strategijom prostornog uređenja Republike Hrvatske (od 27. lipnja 1997. godine i Narodne novine, broj 76/2013) i Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 50/99 i 84/2013) omogućeno je istraživanje ugljikovodika na čitavom području Republike Hrvatske. Za istraživanje ugljikovodika koji ne podrazumijeva izvođenje rudarskih radova i objekata nije potrebno ishoditi lokacijsku dozvolu. Sukladno odredbi članka 124. stavka 2. Zakona o prostornom uređenju, a u svezi s odredbama članka 23. Zakona o rudarstvu, odluka o provođenju javnog nadmetanja za odabir najpovoljnijeg ponuditelja za istraživanje ugljikovodika, radi davanja koncesije za eksploataciju može se donijeti za sve prostore na kojima ne postoje zapreke u dokumentima prostornog uređenja za obavljanje istraživanja tih mineralnih sirovina.

Vlada Republike Hrvatske dužna je istaknuti da je u prostorno-planskom smislu istraživanje ugljikovodika preduvjet za određivanje lokacija za eksploataciju u Državnom planu prostornoga razvoja, kao i donošenje strateških akata propisanih zakonima iz područja rudarstva, zaštite okoliša i prostornog uređenja, bez kojih nije moguće izdati lokacijske dozvole za eksploataciju ugljikovodika.

Vlada Republike Hrvatske još jednom naglašava da je Vlada Republike Hrvatske cijeli postupak oko istraživanja i eksploatacije ugljikovodika u Republici Hrvatskoj napravila u skladu sa zakonima i Direktivama EU, a na taj način da je osigurala nove investicije u istražne radnje koje potencijalno mogu imati velike koristi za Republiku Hrvatsku, te je osigurala daleko više standarde sigurnosti i zaštite okoliša što ranije nije bio slučaj. Stoga bi Hrvatski sabor trebao ovoj Vladi Republike Hrvatske čestitati na odlično napravljenom poslu.

Također, Vlada Republike Hrvatske smatra neophodnim ponoviti da je svaki korak od donošenja Zakona o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika koji je Hrvatski sabor usvojio i koji je omogućio sve radnje propisane spomenutim Zakonom, a uključujući i sam Zakon javno i transparentno predstavljen raznim državnim tijelima kao i Hrvatskome saboru, široj javnosti putem medija, javnih savjetovanja, konferencija, sastanaka i slično, kao i zainteresiranim investitorima. Upravo je ova Vlada Republike Hrvatske osigurala u zadnje tri godine, a od donošenja Zakona o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika upoznavanje šire javnosti s predmetnom tematikom, kao i sa svim poduzetim koracima, što ranije nije bio slučaj, iako pričamo o djelatnosti koja u Hrvatskoj postoji preko 40 godina.

Za svoje predstavnike, koji će u vezi s iznesenim Izvješćem biti nazočni na sjednicama Hrvatskog sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila Zorana Milanovića, predsjednika Vlade Republike Hrvatske, Ivana Vrdoljaka, ministra gospodarstva, Alena Leverića, zamjenika ministra gospodarstva, te Sabinu Škrtić, pomoćnicu ministra gospodarstva.

PREDSJEDNIK

Zoran Milanović

HRVATSKI SABOR

KLASA: 021-12/15-08/03

URBROJ: 65-15-03

Zagreb, 17. travnja 2015.

22-04-2015

02203/15-12/36 SEZEL

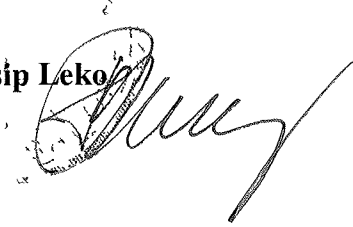
65-15-01 1-

25

VLADI REPUBLIKE HRVATSKE

Na temelju članka 146. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem, ***Interpelaciju o radu Vlade Republike Hrvatske zbog provedbe projekta istraživanja i eksploatacije ugljikovodika u Jadranu***, koju je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnijelo 19 zastupnika u Hrvatskom saboru, aktom od 15. travnja 2015. godine.

PREDSJEDNIK
Josip Leko

Primljeno: 17-04-2015	
Klasifikacija uzjaka	Org. jed.
12-12-15-08-03	65
Uredbeni broj	Pril. Vrij.
6531-15-01	

ZASTUPNICI/E U HRVATSKOM SABORU

Zagreb, 15. travanj 2015.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOG SABORA

Na temelju članka 86. Ustava Republike Hrvatske i članka 145. Poslovnika Hrvatskog sabora podnosimo

INTERPELACIJU

o radu Vlade Republike Hrvatske zbog provedbe projekta istraživanja i eksploatacije ugljikovodika u Jadranu

Predmet interpelacije je:

uloga Vlade Republike Hrvatske, a posebice Ministarstva gospodarstva u realizaciji projekta istraživanja i eksploatacije ugljikovodika u Jadranu.

Zastupnici/e koji/e podnose ovu interpelaciju smatraju kako je nužno otvoriti raspravu pred Hrvatskim saborom o postupcima i odlukama Vlade Republike Hrvatske, a posebice resornog ministra gospodarstva Ivana Vrdoljaka, koje se tiču provođenja procesa istraživanja i eksploatacije ugljikovodika u Jadranu. Od samog početka, spomenuti proces nije transparentan ni u potpunosti usklađen sa zakonima Republike Hrvatske i direktivama koje donosi Europska Unija te stoga kao takav ne djeluje u javnom interesu građanki i građana Republike Hrvatske.

Tri su dimenzije cjelokupnog procesa koje moramo uzeti u obzir prilikom detaljnog obrazloženja pogrešnog načina donošenja važnih odluka za Republiku Hrvatsku. Prva i osnovna je pravna, politička i moralna odgovornost Vlade Republike Hrvatske, posebice ministra gospodarstva prema građanima/kama Republike Hrvatske, a osobito onima na koje proces istraživanja i eksploatacije ugljikovodika može imati direktne posljedice. Druga dimenzija je netransparentna i protupropisna provedba ovog projekta bez utvrđivanja ekonomskog i društvenog interesa od provedbe ovog projekta. Treća dimenzija tiče se same Strateške studije koja je izazvala ogromne prijemore stručne javnosti.

Upravo zbog nepoštivanja redoslijeda zakonskih procedura te vrlo kratkog i ograničenog razdoblja konzultacija s javnošću, a i manjkave Strateške studije, zastupnici/e smatraju da sve donesene odluke u postupku istraživanja i eksploatacije ugljikovodika na Jadranu moraju biti poništene kako bi se cijeli postupak mogao pokrenuti ispočetka zbog njegovog cjelokupnog značaja i budućeg utjecaja na građanke i građane Republike Hrvatske.

1. OBRAZLOŽENJE

1.1. Moralna, pravna i politička odgovornost Vlade RH prema građanima/kama Republike Hrvatske

Prije samog započinjanja ovako opsežnog i važnog procesa za budućnost Republike Hrvatske s potencijalno velikim utjecajem na sve društvene segmente, kao što je istraživanje i eksploatacija ugljikovodika, demokratski je standard da javnost bude upoznata s cijelim postupkom i mogućim utjecajem na okoliš. Dužnost je svih pa tako i Vlade Republike Hrvatske poštivati Ustav Republike Hrvatske koji u svom članku 70 svakome jamči pravo na zdrav život i obvezuje državu da osigurava uvjete za zdrav okoliš. Po istom članku svatko je dužan, u sklopu svojih ovlasti i djelatnosti, osobitu skrb posvećivati zaštiti zdravlja ljudi, prirode i ljudskog okoliša, a i Aarhurška konvencija propisuje nužnost o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša.

Cijeli postupak pokrenut je stoga bez ikakve prethodne analize utjecaja na okoliš i strateške procjene, i bez da se konzultiralo zainteresiranu javnost uz neke minimalne preporuke stručnjaka kako bi se istraživanje trebalo provesti. To očito ukazuje kako postupak nije transparentan i nije u javnom interesu.

Javnost je upoznata s nekoliko štetnih posljedica koje se tiču odluke Vlade Republike Hrvatske da bez provedenog javnog natječaja dozvoli tvrtki Spectrum istraživanje jadranskog podmorja te komercijalnu uporabu strateških energetske podataka, i sve to bez završenog postupka procjene utjecaja na okoliš. Ono što je iznimno zabrinjavajuće jest priznanje Vlade RH da su strateški energetske podaci, koji su dobiveni na temelju višegodišnjeg istraživanja i u koje je država kao bivši vlasnik INA-e uložila milijarde, besplatno ustupljeni privatnoj tvrtki Spectrum koja trguje s tim podacima. Time je učinjena nemjerljiva šteta državnim interesima te interesima energetske kompanija koje su još uvijek djelomično u državnom vlasništvu. Nažalost, hrvatska javnost nije upoznata s činjenicom da je INA u posljednjih nekoliko desetljeća provodila detaljnija istraživanja u Jadranskom moru (2D i 3D seizmika i bušenja) te da su već poznate potencijalno profitabilne lokacije s nalazištima ugljikovodika. Zaključak svega je da smo objavili strateške energetske podatke od državnog značaja privatnoj kompaniji i to bez postojanja argumenata kojima bi se utvrdio javni interes i razlog za takvo ponašanje. Sasvim je legitimno stoga upitati zašto Vlada RH skriva ugovor sa Spectrumom (pisano zastupničko pitanje Vladi Republike Hrvatske sa zahtjevom objave spomenutog Ugovora upućeno je još 19. studenog 2014. godine i na njega Vlada do sada nije odgovorila time kršeći Poslovnik o radu Hrvatskog sabora) i zašto favorizira ovu tvrtku te zašto je 2D istraživanje Jadrana povjereno ovoj *multi-client* tvrtki bez provedbe javnog natječaja što je u suprotnosti s praksom europskih država prilikom provedbe ovakvih projekata.

Također, prema javno dostupnom prijedlogu Ugovora između koncesionara i Vlade Republike Hrvatske, *Production Sharing Agreement* (PSA) te analizom podataka iz ovog dokumenta postaje potpuno jasno da, suprotno tvrdnjama predstavnika/ica Vlade i Agencije za ugljikovodike koja operativno provodi ovaj posao a prema kojima će Republici Hrvatskoj ostati oko 55 do 60 % prihoda iz ugljikovodika proizvedenih u Jadranu, možemo očekivati da će Republika Hrvatska imati korist od 40 do maksimalno 50% u odnosu na proizvedene ugljikovodike (u ovisnosti o proizvodnji, operativnim

troškovima i poreznom režimu) Ovaj prijedlog Ugovora ne spominje naknadu neizravnih gubitaka u slučaju akcidenta (neostvarena i propuštena dobit u slučaju turizma, ribarstva i marikulture). Prema Ugovoru koncesionar nema definiranu obvezu korištenja infrastrukture Republike Hrvatske za transport nafte (PSA – članak 19 2.1), a nema ni kvantificiranu obvezu kvote i razine stručnosti zapošljavanja ljudskih resursa iz Republike Hrvatske (PSA – članak 28 1 2). I zaključno, ovaj Ugovor ne predviđa opciju da Republika Hrvatska uđe u partnerstvo u proizvodnji ugljikovodika za slučaj da se pronađu bogate rezerve. Iz svega prethodno navedenog potpuno je jasno da javno objavljeni prijedlog Ugovora ne štiti interese Republike Hrvatske i njenih građana/ki u slučaju realizacije ovog projekta.

1.2. Neusklađenost sa zakonima Republike Hrvatske i direktivama Europske Unije

U slučaju navedenog istraživanja i eksploatacije ugljikovodika u Jadranu, Agencija za ugljikovodike i Vlada Republike Hrvatske prekršile su Zakon o zaštiti okoliša, članak 55 i 56. jer su se sve aktivnosti, uključujući istraživanje koje je proveo Spectrum, mogle provesti tek nakon što Sabor usvoji na prijedlog Vlade RH Strategiju upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem. Postupak donošenja Strategije obuhvaća savjetovanje s javnošću, stratešku procjenu utjecaja na okoliš, konzultacije s ostalim državama koje pripadaju morskoj pod-regiji Jadrana, utvrđivanje prevladavajućeg javnog interesa, i prevladavajućeg gospodarskog interesa za pojedina područja te donošenje svih Akcijskih programa koji slijede iz Strategije.

Direktiva 2013/30/EU o sigurnosti priobalnih naftnih i plinskih djelatnosti, poziva na ispunjavanje svih uvjeta zaštite okoliša prema Direktivi 2008/56/EU, prema tome obvezu postojanja Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem te implementacijom svih mjera zaštite okoliša propisanih Akcijskim programima Strategije. Direktiva također obvezuje sve države članice koje provode ili planiraju istraživanje i eksploataciju ugljikovodika u svojim morskim regijama/pod-regijama, do 19. srpnja 2015. godine izvršiti potpunu implementaciju u zakone, uredbe i administrativne procedure.

Postojeći Zakon o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika (NN, broj 94/2013 i 14/2014) nije usklađen s Direktivom 2013/30/EU. Iz Agencije za ugljikovodike i Ministarstva gospodarstva tek je najavljeno donošenje Zakona o sigurnosti priobalnih naftnih i plinskih djelatnosti koji bi sukladno Direktivi trebao propisati administrativne procedure javnog nadmetanja i ishoda dozvola za priobalne naftne i plinske djelatnosti. Vlada Republike Hrvatske time šalje jasnu poruku kako će novim zakonom retroaktivno legalizirati sve provedene administrativne procedure i svoje odluke.

Budući da Republika Hrvatska nije implementirala Direktivu 2013/30/EU u svoj pravni sustav, provedeni administrativni postupak javnog nadmetanja i dodjele dozvola za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na Jadranu može se smatrati ništavnim i u suprotnosti s javnim interesom.

Objašnjenja kako Direktiva 2013/30/EU nije implementirana u pravni sustav Republike Hrvatske jer to nije napravila nijedna država članica, već da su se odredbe te Direktive ugradile u cijeli postupak javnog nadmetanja, očito je nepoštivanje zakonske procedure. Uvidom u dokumentaciju javnog nadmetanja za izdavanje dozvola za istraživanje i

eksploataciju ugljikovodika na Jadranu, jasno se može uočiti kako se spomenuta Direktiva nigdje ne spominje, nego isključivo Zakon o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika i Direktiva 94/22/EZ koja zahtijeva transparentan postupak javnog nadmetanja i određuje osnovne kriterije za ocjenjivanje ponuda. Nepostojeći zakon u koji bi se trebala implementirati Direktiva 2013/30/EU ne može se navesti u dokumentaciji, a ponuditeljima se zbog toga ne mogu postavljati uvjeti koje propisuje Direktiva 2013/30/EU koja od država članica zahtijeva postojanje morske strategije prema Direktivi 2008/56/EU, u slučaju Hrvatske, Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem.

Na 63. tematskoj sjednici Odbora za zaštitu okoliša i prirode Hrvatskoga sabora održanoj 13. veljače 2015. godine, na kojoj je provedena rasprava o Strateškoj studiji o vjerojatno značajnom utjecaju na okoliš Okvirnog plana i programa istraživanja i eksploatacije ugljikovodika na Jadranu istaknuto je kako su Strateška studija i Okvirni plan i program istraživanja i eksploatacije izazvali brojna pitanja i kritike stručne javnosti, lokalne razine i civilnih udruga te stanovnika priobalnih županija. Posebno upitnim ocijenjeno je što eksploatacija ugljikovodika na Jadranu nije planirana nijednim strateškim dokumentom Republike Hrvatske budući da je Izmjenama i dopunama Programa prostornog uređenja RH (NN broj 50/99. i 84/2013.) otvorena samo mogućnost istraživanja ugljikovodika. Upozoreno je da je podloga cijelom ovom postupku trebala biti Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama koja sukladno članku 6. Zakona o rudarstvu predstavlja osnovni dokument kojim se utvrđuje gospodarenje mineralnim sirovinama i planira rudarska gospodarska djelatnost na državnoj razini te isto tako i Strategija upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem. Ulogu strateških dokumenata ne može zamijeniti Okvirni plan i program pri čemu izrada i donošenje tog općeg akta nije propisana nijednim važećim zakonom. Ujedno je bitnim za cijeli ovaj proces naglašena potreba prethodnog donošenja Zakona o sigurnosti pri obalnom istraživanju i eksploataciji ugljikovodika. Osvrćući se na činjenicu da je Vlada RH temeljem raspisanog javnog nadmetanja 2. siječnja 2015. godine izdala deset dozvola za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na Jadranu, upozoreno je da je obuhvat javnog nadmetanja bio u suprotnosti s mišljenjem Ministarstva graditeljstva i prostornoga uređenja koje je izrijeком uvjetovalo „da granica istražnih prostora mora biti izvan teritorijalnih voda RH“. Pri tome se ujedno postavlja pitanje koja je svrha naknadnog definiranja prostornih ograničenja istraživanja i eksploatacije kada izdane dozvole za istraživanje i eksploataciju sadrže detaljne izmjere istražnog prostora.

Donošenje Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem obveza je Republike Hrvatske da izvrši prijenos Direktive 2008/56/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 2008. godine o uspostavljanju okvira za djelovanje Zajednice u području politike morskog okoliša (Okvirna direktiva o morskoj strategiji) u pravni poredak Republike Hrvatske. Međutim, donošenje ove Strategije je u javnom interesu i jedini način kako se može osigurati održivi razvoj Republike Hrvatske na otocima i priobalnom dijelu hrvatskog Jadrana.

1.3. Nedostaci Strateške procjene utjecaja na okoliš okvirnog plana i programa istraživanja i eksploatacije ugljikovodika na Jadranu

Prije svega, važno je spomenuti kako je Odbor za zaštitu okoliša i prirode Hrvatskoga sabora na 61. tematskoj sjednici održanoj 27. studenoga 2014. godine proveo opsežnu raspravu na temu „Otvorena pitanja i izazovi istraživanja i eksploatacije ugljikovodika u Jadranskom moru“ u sklopu koje je, između ostalog, naglašen značaj i potreba prethodne izrade strateške procjene utjecaja na okoliš kako bi se mjerodavne odluke u svezi istraživanja i eksploatacije ugljikovodika na Jadranu donosile uz poznavanje mogućih značajnih utjecaja na okoliš.

Ministarstvo gospodarstva Republike Hrvatske otvorilo je 16. siječnja 2015. godine javno savjetovanje o Strateškoj studiji o vjerojatno značajnom utjecaju na okoliš Okvirnog plana i programa istraživanja i eksploatacije ugljikovodika na Jadranu te pozvalo zainteresiranu javnost da najkasnije do 16. veljače 2015. godine dostavi svoje prijedloge i komentare na predloženu Stratešku studiju te Okvirni plan i program istraživanja i eksploatacije ugljikovodika na Jadranu. Smatramo da se u ovome kratkom roku građani nisu mogli kvalitetno informirati o svim relevantnim aspektima eksploatacije ugljikovodika na Jadranu, niti su imali na temelju čega formirati utemeljeno mišljenje o štetnim učincima predviđenih aktivnosti.

Promašenost ovoga prijedloga očita je već u činjenici da se Studija temelji na Zakonu o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika (od 18. srpnja 2013. godine), na osnovu kojeg se raspisuje odgovarajuća koncesija. Problem, nažalost počinje već time što u sam Zakon nije ugrađena Direktiva 2013/30/EU, od 12. lipnja 2013. godine. Direktiva se doduše spominje u Strateškoj studiji, no budući da nije zakonski implementirana, prijedlog se ne može smatrati usklađenim s europskim normama. Glavne je prigovore moguće razvrstati u nekoliko problemskih krugova:

Budući da Studija ne sadrži opis ugljikovodika, nafte, i plina, iz nje nije vidljiva ni ključna razlika između eksploatacije nafte i plina. Samim time, njome se ne upozorava na sve moguće nesreće koji se mogu dogoditi, kao ni na njihove moguće uzroke i učestalost. Budući da studija podcjenjuje stvarne opasnosti, sasvim je jasno da ne nudi ni adekvatna rješenja kojima bi se one mogle preduhitriti ili ublažiti do zadovoljavajuće razine.

Autori studije ne pozivaju se na najrecentnije podatke, već koriste stare (Izvešće o stanju okoliša u RH, 2005. - 2008.), ravnajući se referentnim vrijednostima za zagađenja vezanima za slučaj Meksičkog zaljeva koje nesumnjivo odstupaju od referentnih vrijednosti koje bi bile relevantne za Jadran. Da bi bilo moguće donositi relevantne zaključke bilo bi nužno prethodno provesti detaljniju analizu slanih voda te redefinirati hrvatski Pravilnik glede granica dopustive zagađenosti.

Autori ne prepoznaju ni problem krhotina (reznica stijena): mogućnost ispuštanja takvog materijala u more se nikako ne bi smjela dopustiti, budući da sedimenti položeni na morsko dno predstavljaju ozbiljnu prijetnju zagušivanja morske flore i faune. Potrebno je sagledati i opasnost od ubrzavanja fenomena slijeganja toga materijala na morskome dnu, budući da je moguće anticipirati i promjenu razine, kao što postoji i opasnost od oslobađanja eko-toksičnih metala,

što znači da je za krhotine potrebno osigurati zbrinjavanje na kopnu. Postoji i drugi veliki, a ovom studijom neprepoznat izvor eko-toksičnih metala opasnih za ekosustav koji čine materijali iz kojih se grade platforme i brodovi. Da bi se takve opasnosti izbjegle, potrebno je definirati materijale koji se ne mogu koristiti za gradnju platformi, naročito što se tiče premaza i bojila te izolacijskog materijala. Podjednako je tako potrebno predložiti metode smanjenja rizika od akcidentnog ispuštanja otpadnih i slojnih voda.

- † Zanimarena su iskustva i prakse drugih zemalja koja govore da se pri seizmičkim istraživanjima, bušenjima i plovilima stvara zid zvučnih valova od 240-260 decibela što predstavlja izvor buke s mogućim negativnim učincima na dragocjeni morski ekosustav i dovodi do preraspodjele ribe i utječe na mrijest. Potrebno je taksativno navesti mjere koje se moraju poduzeti kako bi se spriječilo ugrožavanje strogo zaštićenih morskih vrsta poput dupina i kornjača. Potrebno je predvidjeti mjerenje vibracija nastalih prilikom bušenja (valovi), koji zajedno s kemikalijama koje se koriste za podmazivanje i hlađenje bušilice, imaju veliku ulogu u suvremenom „masakru“ glavatih kornjača i dupina u Jadranu (iskustva Italije).
- † U Strateškoj studiji nije prepoznata važnost praćenja stanja okoliša i kontrole zagađenja od strane mjerodavnih službi, pa je praćenje prepušteno samom koncesionaru, iako je više nego očito da je upravo koncesionar odgovoran za potencijalna odstupanja od propisanih normi i za zagađenja. Da paradoks bude veći, koncesionar bi trebao biti u stanju odrediti i nulto stanje okoliša za pojedine kategorije faune, budući da se trenutno takvo praćenje ne provodi niti su ustrojene za to mjerodavne službe. Iz ovoga proizlazi da se nikakvo vjerodostojno praćenje stanja okoliša u opisanim uvjetima ne može provesti, pogotovo ne od strane koncesionara.
- † U Strateškoj studiji nisu navedena pravila kojima će tvrtke (koncesionari) dokazati svoju sposobnost za saniranje potencijalnih šteta. Nakon katastrofe u Meksičkom zaljevu u svibnju prošle godine, Europski parlament je usvojio izvješće koje postavlja nove standarde sigurnosti u off-shore poslovanju te sadrži pravila kojima se od tvrtki zahtijeva da dokazuju svoju sposobnost saniranja šteta koje mogu nastati. Bez takvih osiguranja, Hrvatska bi svakako bila izložena štetama kao i raznolikim mogućim prebacivanjima odgovornosti za njihovu sanaciju.
- † Bitan prigovor ovoj studiji tiče se i činjenice da granične vrijednosti definirane za buku nisu u skladu s Pravilnikom o najvišim dopuštenim razinama buke u sredini u kojoj ljudi rade i borave. Iz toga proizlazi potreba razrade posebnoga plana zaštite ljudi koji će boraviti i raditi na platformama i u njihovoj okolini, što također ova Studija ne predviđa.
- † Ovoj Studiji, konačno, manjka i studija ekonomske isplativosti eksploatacije ugljikovodika kojom bi se sagledali negativni gospodarski učinci na turizam i ribarstvo, što također predstavlja temu za javnu raspravu.

Ovo su samo neki od mnogobrojnih utemeljenih prigovora stručne javnosti na Stratešku studiju, a određene primjedbe navedene su i u Izvješću Odbora za zaštitu okoliša i prirode s tematske sjednice s temom „Prezentacija Strateške studije o vjerojatno značajnom utjecaju na okoliš Okvirnog plana i programa istraživanja i eksploatacije ugljikovodika na Jadranu“, održanoj 13. veljače 2015. godine.

2. Što tražimo od Vlade Republike Hrvatske?

Pozivamo Vladu Republike Hrvatske da:

1. poštuje Ustav, hrvatske zakone kao i međunarodne i europske propise prilikom provedbe ovog projekta;
2. izradi Strategiju upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem, omogućiti građanima Hrvatske otvoreno i nepristrano izjašnjavanje o budućnosti hrvatskih otoka i priobalja te poništi dodijeljene dozvole za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika;
3. vrati Stratešku studiju u početnu fazu, odnosno da Studiju kvalitetno doradi, korigira i nadopuni te pokrene novu javnu raspravu o novoj Studiji u minimalnom trajanju od tri mjeseca. Smatramo da u tome produljenom razdoblju predlagatelj mora zainteresiranoj javnosti osigurati uvid u cjelokupnu dokumentaciju u županijskim centrima svih jadranskih županija, većim gradovima te svakako na većim otocima. Uvid u cjelokupnu dokumentaciju, koja je zasad na raspolaganje ponuđena samo u Zagrebu samo po sebi predstavlja kršenje prava svih građana i građanki Hrvatske na ravnopravno sudjelovanje u procesu donošenja krucijalnih odluka za budućnost.
4. utvrdi odgovornost ministra gospodarstva zbog protupravnog, ekonomski štetnog te netransparentnog provođenja projekta istraživanja i eksploatacije ugljikovodika u Jadranu.

Na kraju, uzimajući u obzir Strategiju Europa 2020. usmjerenu maksimalno u pravcu dekarbonizacije i zaštite okoliša povećanjem udjela obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti, a i aktualnu izradu Strategije za jadransku-jonsku regiju čije se temeljne odrednice tiču plavog rasta, ribarstva, zaštite okoliša, energetike i transporta, očito je kako Vlada Republike Hrvatske prilikom donošenja svojih odluka nije ozbiljno razmatrala širi europski strateški kontekst koji svakako zbog interesa građana treba uzeti u obzir.

Na temelju članka 86. Ustava Republike Hrvatske i članka 145. Poslovnika Hrvatskoga sabora, mi dolje potpisani zastupnici, podnosimo Interpelaciju o ulozi Vlade Republike Hrvatske u procesu

Red. br.	IME I PREZIME	POTPIS
1.	MLADEN DOVAK	Mladen
2.	JOŠIP KREČAN	Jošip
3.	IRELA HOLY	Irela
4.	Dijugutin Lović	Dijugutin
5.	Željko Tusić	Željko
6.	JOŠIP RACIĆ	Jošip
7.	DRAŽEN ĐUROVIĆ	Draž
8.	BORO GRUBIŠIĆ	Boro
9.	DINKO BURIĆ	Dinko
10.	IGOR ČEŠEK	Igor
11.	IVAN ĐOVIĆ	Ivan
12.	KRESIMIR BRBALO	Kresimir
13.	DAMIR KAPIN	Damir
14.	NIKOLA VULJANIĆ	Nikola
15.	BRANKO PEČ	Branko
16.	JADRAVKA KOLAR	Jadranka
17.	LINO SLAVKO	Lino
18.	DOŠNA IVANE ĐOVIĆ	Došna
19.	BRANKO VUKSIC	Branko
20.		
21.		
22.		
23.		
24.		
25.		
26.		
27.		
28.		
29.		
30.		